

ABONAMENTUL
Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 <
Pe 1 lună . 2 <

Nr. de Duminecă
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tru România și America
10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscrise nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Alianța națiunilor asuprite din monarhia austro-ungară.

De dr. Eduard Lederer (Neuhaus, Bohemia).

I.

Curioasă e psihologia popoarelor. Cu toate progresele de pân'acum ale culturii moderne, cu toată însuflețirea pentru această cultură »măreață în dezvoltarea ei«, — cum spune Goethe — suntem încă în multe privințe înlănțuiți într'un întineric medieval... Și aceasta nu numai în Rusia, unde numai »biserica dreptmăritoare« ridică persoana omului la înălțimea persoanei juridice, întrucât îi dă voie țarul și cnuta, ci și în Europa de Vest, în »oaza libertăților«, — cum numesc maghiarii țara lor. În evul mediu era chemată religia catolică să »fericească« pe cetățeni, acum limba de stat e par'că menită a juca același rol; în Germania ea e o armă de asuprire contra polonilor, danezilor și francezilor urgisiți, în Ungaria limba de stat maghiară are același rol față de naționalități, în Cisleitania (Austria) limba germană asemenea. Tiranii desnaționalizării operează acum cu aceleași mijloace, ca odinioară, în evul mediu, tiranismul papilor dela Roma. Singura deosebire e, că acum în locul »religiei domnului« a ajuns »fericirea statului« ideea intangibilă, idolatrică. »Ad majorem gloriam rei publicae«, iată lozincă acelor »mântuitori ai patriei, cari asupresc, leagă 'n lanțuri și sclăvie, cari omoară — în numele statului, și cari con-

fundă interesele acestui stat cu interesele pungiilor lor.

Iar ca să punem capăt meschineriei acestor șarlatani, trebuie să deșteptăm în sufletul celor asupriți convingerea neștrămutată, că statul nu e identic cu clica domnitoare a acestor oameni, ci e totalitatea cetățenilor! »Fericirea« statului e totdeauna sfidată, dacă nu au toți cetățenii aceleași drepturi. »L'état c'est moi!« zic astăzi Aponnyi-i și Kossuth-ii; când însă fiecare cetățean va putea spune — și cu drept cuvânt — cuvintele acestea, ele vor deveni un adevăr plăcut. Demascarea înșelătorilor popoarelor să ne fie cea d'întâi țintă în lupta pentru eliberarea națiunilor asuprite!

Cunosc politicieni, cari cred că marile mișcări naționale ale secolului trecut, și-au împlinit cursul lor și acum urmează eliberarea claselor asuprite, a căror frământări vor forma marile evenimente ale viitorului. Secolul acesta — zic ei — va fi o epocă a eliberării claselor sociale.

Credința aceasta e, incontestabil, îndreptățită, cât privește îndeosebi cele două mari popoare, cari s'au unit în secolul trecut, germanii și italienii, împăcați acum cu deslegarea chestiei lor naționale.

Cât despre germani și italieni, ei nu se pot plânge că acolo, unde nu locuiesc în țara lor, în Austro-Ungaria, ar fi asupriți; din contră: ei sunt popoare heghemone. Și fiindcă lipsesc motivele decizătoare, puterea latentă, care face să erupă cu forță elementară energia adunată de veacuri într'un popor: starea de asuprire, e aproape

sigur că mișcarea pangermană și cea ire-dentistă a iperradicalilor germani și ita-lieni va pieri de sine, neputincioasă.

Și heghemonii din Ungaria seamănă acestor politicieni radicali: și ei, ei asupritorii, domnii, țipă în gura mare, că li-se ciun-tează libertatea, că jumătatea cealaltă a mo-narhiei, Austria, și dinastia îi scurtează.

Oligarhii din Ungaria au avut totdeauna un deosebit talent să joace comedia nevi-novaților prigoniți și deși acum *marele Björn-son* ni-a venit într'ajutor și a rupt masca de pe fața lor, ei au curajul de a jucă, nici de cât domoliți în zelul lor cel mare, această comedie. Ziariști plățiți scriu și azi prin »Standard«, »Daily Telegraph« și alte mari jurnale europene, despre »Nizuințele culturale« ale maghiarilor, amenințați, vezi Doamne, din partea nemaghiarilor »inferiori«.

Să nu ne îmbătăm însă cu apă rece! Dacă nemaghiarii din Ungaria ar încetă chiar numai pe un scurt timp a arăta Eu-ropei adevărata stare a lucrurilor din Un-garia, șarlatanismul cultural al oligarhilor va amuși iarăși simțul dreptății și va în-șelă din nou opinia publică a Europei culte.

Marile popoare, libere, nu și mai aduc aminte de când erau în robie, tocmai ca acum micile națiuni subjugate; tocmai așa cum un om fericit uită repede trecutul trist și nu se poate închipui în situația semenu-lui lui nenorocit, pentru a cărui dureri nu are simț.

Pe nemaghiarii din Ungaria nu-i mai apără legea, unghurii nu-i mai recunosc de

FOIȚĂ ORIGINALĂ A »TRIBUNEI«.

Invingeri strălucite,

scenetă într'un act

de Georges Courteline,

localizată de Horia Petra Petrescu.

(Urmare și fine).

Mih.: Mai mult de treizeci și cinci de ani am făcut turneul împreună și am jucat comedie laolaltă!... Spun prea mult, Băluță?

Băluță: Nicl vorbă!

Mih.: Astfel poate să se laude că m'a văzut jucând. Mai înainte, când îți povesteam cât joc de bine, par'că voiai să-ți bați joc de mine.

Caimac: Eu?

Mih.: Întrebă-l pe asta ce crede de mine... Băluță!

Băluță: Ei?

Mih.: Spune-ne drept. Joc eu bine, da sau ba?

Băluță: Cu siguranță, joci bine.

Mih. (triumfând): E clar! Și știi d-ta, fiindcă o spune el, trebuie să joc bine, nicl vorbă. La urma urmei, el ar trebui mai mult să mă ponegrească; el n'a avut nicl când succese. De alt-cum nu e greșala lui asta: n'are talent și pace.

Băluță: Cum, n'am talent?

Mih.: Deloc.

Băluță: Ba da.

Mih.: Ba nu.

Băluță: Ești prea sever. N'am mare talent, e posibil, dar la urma urmei tot am cât de pu-

țin. (Mihăileanu dă din umeri). Am avut succese în patru sau în cinci rânduri.

Caimac: E! e! e ceva și atât!

Mih.: Nu vorbi fieacuri! Ți-am spus-o totdeauna. Îți lipsește ceea ce trebuie să ai la teatru: organul ți-e făgmit, capul ți-e prost, privirea n'are nicl o expresie. Cu calități ca ale tale te faci ori birjar ori servitor de băi.

Băluță: Servitor de băi!

Mih.: Firește! (Mișcare la Băluță), Ei, și ce e la adică dacă n'ai talent?

Băluță: Imi permiți?

Mih.: Mă oprește asta să am dragoste față de tine?

Băluță: Nu zic asta. Dar...

Mih.: Ei bine! Ce?... Prietenie! Bătrânule, nu vei ști nicl când câtă prietinie am pentru tine. O spuneam adineaori dlui Caimac, care e mai inteligent decât ți-se pare la prima vedere.

Băluță: Domnul are un aspect nobil.

Caimac: (roșu de orgollu). Prea gentil. Am un ochiu plin de spirit, atâta tot.

Mih.: Trebuie să-ți spun, că tocmai îi povesteam, când ai intrat tu, cu toată elocvența luptele noastre de deunăzi, luptele noastre de mai înainte!

Băluță: (umplându-și pipa). Eram tineri!

Mih.: Eram frumos.

Băluță: Zăpezi d'antârț.

Mih.: Victori și succese.

Băluță: A! Nu vom mai retrăi anii ăia nicl când! (Pauză. Băluță își aprinde pipa. Mihăileanu se pierde în amintiri. În sfârșit începe).

Mih.: Băluță!

Băluță: Ei?

Mih.: Îți aduci aminte când ne-am dus să jucăm, acum 20 de ani în Craiova?

Băluță (fumând): Da, da. Tu jucai pe Buridan.

Mih.: Eu jucam pe Buridan, perfect; și tu, tu reprezentai pe Ludovic al X-lea.

Caimac: (curios) Ce face Ludovic al X-lea în piesa aceasta?

Mih.: Se arată în actul al 4-lea; trece pe scenă fără să zică o vorbă... (Tăcere jenată la Băluță). Bine! spune tu drept, cu mâna pe inimă, nu-i așa că jucam bine pe Buridan?

Băluță: Nu spune nimeni altfel.

Mih.: Cred și eu. Am tradiția lui Pascaly, care a creat rolul, pe lângă coiful, pe care nu-l avea. Da. A! Am avut succese mari în Craiova!... Ei bine! și în Galați, în Doamna de Monsoreau... Îți aduci aminte? Jucam în rolul lui Melugue; tu făceai pe servitorul, care răspunde: »Bine monseigneur!« când i-se zice: »Inchide ușa«. (Băluță simulează la început un aces de tusa, marcând din ce în ce mai mult jena). După tirada mea cea mare din actul II, ce să văd? Toți spectatorii au sărit în picioare! În picioare! În picioare! În picioare!... Și răcneau!... Și răcneau!... Zău, 'ți-era mai mare dragul, așa răcneau!... Ce mai seară afurisită, domnule!... Ca la Brăila. Îți aduci aminte? Se jucau cele două orfeline. Eu eram în rolul lui Taillade. În tabloul al șaptelea, când am aruncat în sală replica:

»El cunoaște secretul inimei mele și mă întrebă de voiu avea îndrăzneala!« Am crezut că va trebui să se lase cortina. Li-s'a făcut rău la vre-o zece doamne... ce să mai vorbim de tinerimea orașului, care voia cu orice preț să se

națiune, ci i-a degradat de »naționalități«, de niște oameni cari vorbesc o limbă compusă de vorbe conglomerate, cari nu sunt maghiare... Și e natural ca clica domnitoare să nu recunoască pe oamenii aceștia de egal îndreptățiți cu ungurii.

Românii din liberul regat al României, mai norocoși decât frații lor dincoaci de Carpați, știu cât au suferit până acum frații lor și cât sufer încă. Tocmai așa au să suferă și slavii din Ungaria, îndeosebi slovacii. Frații popoarelor asuprite din Ungaria cunosc durerile acestora, Europa însă nu le-a cunoscut îndestul.

Pășurile comune i-a adus pe reprezentanții naționalităților din Ungaria, încă puțin la număr, într'un singur lagăr: s'a format *clubul naționalităților*. Acesta-i un augur bun al unei viitoare înfrățiri și mai strânse între naționalități, înfrățire, despre care mai nainte se credea că ar fi imposibilă.

Nu-i voe însă să ne îndestulim cu atâta.

Suferința comună e o legătură mai tare decât poate chiar aceeași origine și limbă, sau dacă nu, cel puțin tot atât de puternică. Muncitorimea internațională organizată din Europa de Vest e exemplul clasic al acestei idei.

Realizarea alianței strânse a națiunilor oprimate din Austro-Ungaria e o necesitate, care nu se poate nega și va îmbrăca încurând o formă reală.

Pân'acum această alianță pare a fi, cât privește pe români și slavi, împiedicată prin fantoma »panslavismului«, cu care îi sperie maghiarii și germanii pe români. Ungurii au o flășnetă, care cântă mereu; și cântă până în înfiat, românilor mai cu seamă, cântecul despre »primejdia slavă«. »Divide et impera«, pentru aceasta au avut ungurii pururea un deosebit, mare talent. »Pan-slavismul« însă nu-i decât o frază menită a fi tocmai așa un instrument pentru asuprirea slavilor, cum e »Dacoromânismul« pentru subjugarea românilor.

Cât privește pe slavii de sub sceptrul austriac, ei sunt deja atât de înaintați în cultura lor special națională, încât ideea absurdă a unirei tuturor slavilor sub domnia rusească, ideile de predilecție a fanștilor, ea s'a pierdut și se pierde în noianul trecutului.

Marele istorician și șef politic boem, Palacky, a zis la congresul slav din 1867, la care era șeful fracțiunii boeme — deși era pe atunci »moscovit« — următoarele:

»*Dacă noi cehii am pierde individualitatea noastră, ne-ar fi indiferent ori ne facem ruși, ori germani!*« Imprejurările politice din Rusia, autocratismul mascat de o pseudoconstituție nu sunt atât de seducătoare, încât slavii din Austria să graviteze spre Rusia.

Slavii din Balcan au avut în destul de lucru pentruca să se scape de îmbrățișările foarte dubioase ale fratelui și eliberatorului lor mai puternic. Polonii s'au apărat totdeauna din răspuțeri împotriva panslavismului, sârbii și bulgarii stau de veacuri în vrajbă continuă, concurența bulgărească în Balcan e pentru sârbi o sursă de neîncetată neliniște, grijă.

Intre croații catolici și sârbii greco-orientali, cari aparțin aceluiaș neam, există încă mereu o divergență mare, așa încât șefii lor politici din Croația și Slavonia numai cu mari sforțări îi pot uni în luptă comună contra dușmanului străvechiu: maghiarii.

Un bogătan rus a oferit nu de mult, suma de 100.000 ruble pentru acoperirea cheltuielilor unui nou congres slav. Și ce să vezi: chiar un ziar liberal al partidului cadeților din Rusia a făcut propunerea ca viitorul congres să — nu să țină în Rusia, ci pe pământ polonez, în Zakopane, o stațiune balneară în Tatra polonă-austriacă, lângă granița de Nord a Ungariei. Propunerea ziarului rus a fost aprobată din partea presei boeme, căci prin faptul de mai sus se pune în evidență, că Rusia nu va mai avea rolul conducător de până acum la congresele slave, ci tendințele ace-

stor congrese vor fi mai mult culturale de cât politice.

E destul ca să aruncăm o privire pe o hartă etnografică ca să ne convingem imediat că o unire politică a tuturor slavilor din Europa e imposibilă; căci între slavii de Ost și Vest sunt înfiți ca un ghimpe germanii și maghiarii, între cei de Nord și Sud masa compactă a românilor.

Și, ne mai socotind toate acestea, dezvoltarea istorică și culturală a singuraticelor națiuni slave a avut un mers atât de eterogen, atât de divergent, încât — socotind mai cu seamă diferențele enorme între catolicismul slavilor de Vest și religia de stat, ortodoxă, a marelui popor rusesc — o conlucrare a tuturor slavilor spre acelaș ideal politic, ba chiar și cultural, e imposibilă.

E caracteristic apoi, cât privește cultura comună a slavilor, faptul netăgăduit, de atâtea ori accentuat de germani, că limba de înțelegere a tuturor slavilor e cea — germană.

Românii deci să nu se sperie de fantoma »panslavismului«. Primejdia slavă nu există.

Jaful cel mare.

(*) Într'un articol sub titlul de mai sus, arătam în numărul nostru dela 16/29 Dec. risipa îngrijitoare și revoltătoare ce au săvârșit toate guvernele când vorba a fost să cumpere dela marii proprietari pământ, pe care statul să-l parceleze apoi și să-l colonizeze. Nici n'a fost vre odată vorba de interesele țaranilor pe seama cărora se zicea că se cumpără pământul, ci de pricopseala unor mari proprietari falși ori lacomi de bani.

Ziarele din Budapesta ne aduc știrea, că în privința asta nici actualul guvern nu se arată mai puțin generos, ci din banii țării resplătește cu îmbelșugare serviciile politice

urce pe scenă și să mă poarte în triumf!... (lui Băluță). Ce juca-i în piesă tu? A! da, și s'a dat un rol mai mic, însă tu nu erai bun de el; din cauza asta îți l-au luat înapoi. (Băluță, năcăjit, își suflă nasul pentruca să se înfrâneze). Ei bine! Astea-s nimica toată pe lângă succesul avut în Constanța, în Pirații Savanei. Eu jucam pe Ribeyro. Ei, Băluță, făcea pe șarpele.

Caimac: Ce fel de șarpe?

Mih.: E un rol mut. (Nou acces de tuse la Băluță.) Trebuie să stai în dosul culisei. Ai să te pui pe pânțele și să-ți treci brațele sub decorații, după ce le-ai îmbrăcat într'o piele de țipar. Le miști în felul ăsta și apoi așa. Din sală, stai să juri că-i un șarpe.

Caimac: A! A! Domnul ăsta-i, care a făcut... (salutând pe Băluță). Felicitările mele, Domnule, beau în cinstea laurilor d-tale. (Bea).

Mih.: Dar cea mai mare mulțumire am simțit-o în Ploiești, în anul uliim, când jucam pe Kean. În seara aceea au fost respinsă dela cassă mai mult de o mie de persoane! (lui Băluță). Îți aduci aminte?... Tu făceai o figură. Ei bine, succesul, care l-am avut acolo!!! (Lui Băluță începe să-i fie destul. Dulce, dând din cap, cu mi-

mica unui om, care se înmoale aducându și a-minte ceva).

Băluță: Și la Turnu-Severin!

Mih.: La Turnu-Severin?

Băluță: Da, la Turnu-Severin, în Ruy Blas. Nu-ți aduci aminte, Mihăilene? Făceam pe un seignor din suita ta. Tu, tu aveai rolul lui Not-tara, și erai atât de prost în el, încât când ai strigat: »Poftă bună, domnilor«, a plecat jumătate sala să se culce, până când cealaltă jumătate urlă: »Destul! Ușa! Cortina jos!«

Mih.: Cum? Cum?

Băluță: Da la Călărași?

Mih.: La Călărași?

Băluță: La Călărași!... Adu-ți aminte, Mihăilene! S'a jucat Grația lui Dumnezeu și eu făceam pe un invitat. Ai fost silit să te culci în loja ta, fiindcă te așteptă publicul la poarta teatrului să-ți spună ce gândește de jocul tău.

Mih.: Cum? Ce zici?

Băluță: Și la Iași!

Mih.: Pardon!

Băluță: Ca și când ți-ar fi dat cu ceva în cap, așa erai de căscat în jidovul polon.

Mih.: Eu?

Băluță: Da, tu!... Și în Craiova, în seara când a venit să te tragă de urechi de pe scenă colonelul dela reg. 30 de roșori, înaintea lumii întregi, când jucai pe Hernani, fiindcă te-ai lăudat că ai căpătat o scrisoare dela nevastă-sa!

Mih.: Nu știu ce vrei să zici!

Băluță: Și în T. Măgurele!...

Mih.: Destul!

Băluță: În ziua când ți-a spus un domn...

Mih.: Taci!...

Băluță: ... Și te-a dus dela teatru la gară, mângându-te cu picioru'n spate, fiindcă te-a admirat în Cavalerul nopții.

Nu-ți mai aduci aminte? Nu ți-ntălesc memoria berile, cari mi-le plătești?

Mih.: Taci odată! Ești ridicol!

Băluță: Și în Calafat!

Mih.: Băluță!

Băluță: Găgăuță!

Mih.: Bou încălțat!

Băluță: Bou idiot!

Mih.: Fieacule!

Băluță: Păiață!

Mih.: Comediantule!

Băluță: M'ai văzut!

Toate damele se fac ideal de frumoase prin efectul bun al

CREMEI MAKOI-IDEAL

care adeverește nenumăratele scrisori de mulțumită.

Face să dispară roșata feței, pișturile, petele de ficat și toate necurătenile pielii.

Prin folosirea cremei Ideal ajungem să avem o față curată, fragedă, catifelată și fină! De aceea vă rugăm ca la comandă să ne scrieți precis dacă fața e grasă sau uscată.

Se capătă numai la însuși fabricantul:

KUDAR LAJOS Szent László. Gyógyszertár — Makó Ujváros —

— 1 borcan de cremă Ideal 1 cor. — Pudra Ideal 1 cor. Săpun Ideal 70 fil.

Comandele prin postă se satisfac repede și punctual.

Preparatele medicale și chimice au fost premiate în expoziția igienică internațională din 1879 cu medalia de aur, cu crucea de metal franceză și cu diploma de distincție.

ale aderenților săi, cumpărându-le moșiile cu prețuri fabuloase.

Astfel, acum de curând ministerul de agricultură a cumpărat o moșie slabă a vechiului apponyist Szentiványi Gábor, deputat și membru marcant al partidului kossuthist. Pentru 550 jugăre catastrale s'a dat respectabila sumă de 420.000 cor.

Cine se mai îndoiește, că ș'aci o mână spală pe alta și stăpânirea întărește pe una din proptele sale?

Dacă moșia ar aduce venituri ca oricare moșie bună de mărimea ei ori potrivit intereselor sumei ce i-a oferit guvernul, desigur că Szentiványi nu vindea moșia. Atâta-i pasă lui de ciangăi, cât îi pasă Micadoului! Și desigur că nu întâmplător guvernul s'a oprit asupra moșiei lui, ci cumpărarea este rezultatul unor interveniri de mână întâi.

Ce colonie s'ar și putea face p' o întindere așa mică pentru un — sat? Și ce pricopseală ar fi pentru ciangăi de li-s'ar da chiar și câte 25—30 jugăre din râpele zise »moșie« alui Szentiványi.

Atât de mult s'a văzut îndată că nu e vorba aci de fericirea ciangăilor, încât la comisia de incompatibilitate a dietei s'a și făcut arătare și Miercuri această comisie compusă din kossuthiști, s'a și rostit în chestie. Cum și era așteptat dela niște camarazi politici, membrii comisiei n'au văzut nimic extraordinar în faptul că prietenul ministru pune la cale cumpărarea unei moșii a unui prieten deputat. Vorba e, că din acte așa rezultă: cumpărarea a inițiat-o biroul ministerial, iar legea doar atâta cere: să nu se poată dovedi că vânzătorul a insistat și a intervenit pentru a i-se cumpăra moșia... Au știut boierii cum să facă legea, pentru a nu se lovî de ea nici chiar în cazul celui mai cu ochi și cu sprâncene hatâr! Cât despre preț, »experții« ascultați (toți funcționarii numiți de ministru!) au mărturisit că este — »corespunzător«! Și astfel comisia, prietenii politici au de-

Mih.: (lui Caimac) Și D-Ta, ce zici la asta? Ian te uită, un băiran idiot, care se amestecă unde nu-i fierbe oala!

Caimac: Fie mi permis!...

Băluță: Și în Dorohoi!...

Mih.: (lui Caimac) Ce te importă?

Băluță: Și în Botoșani! (Din momentul acesta începând toți trei încep să vorbească deodată. Cacofonie. Intreg ansamblul acesta recere o mare grijă din partea artiștilor interpreți, ca publicul să poată pricepe părțile marcante ale textului din vălmășeala de mal la vale).

Mihăileanu: Nu-i ridicol, să vezi pe vîta asta încălțată că și vîră nasul unde n'are treabă. Nă-tă fleacă, Imbecilule ce ești! Mută-lăule! Tapule! (Lui Băluță). Taci măi! (lui Caimac). Cine te întreabă? Ei bine, stai să-ți ieși din sărite, pe D-zeul meu! Vreal să ne răzmășim, că-ți trag o păreche de palme? Cum? Pe un pol? Nu crezi? (Pălmindu-l de amândouă părțile). Paf! Am căștigat! Imi ești dator cu un pol!

Caimac: A! dar, spune-mi! Bagă de seamă! E bine crescut! E vina mea, a mea, rogu-te, Dacă n'al avut succes în Ruy Blas? Cine-i fleac? Eu? Bine! ai mare curaj să numești pe altul fleac! Zău, e nemal auzit! O paimă? Cum, o palmă?... O palmă, mie?... Să te vedem!... Da, domnule, să te vedem! (Pălmuit). A! O!

Băluță: În Botoșani, taman acolo! A! Ce veselle în ziua aceea! Întreabă, ia întreabă! d-nule Caimac, de ce a fost vesel atunci? În ce privință?... A fost silit să se îmbrace în negru ca să treacă necunoscut prin oraș!... În negru, da, domnul meu, în negru!... Cu fața mînjită cu negreață dela dop! Și în Calafat!... Și în Ploiești! Și în Roșiorii de Vede!...

(Cortina, care cade și întrerupe scena).

clarat că nu e caz de incompatibilitate, ci Szentiványi poate să fie în liniște și cu demnitate deputat! Cine ar zice că deputat și ministru, partizan și partid, își înlesnesc reciproc tigna vieții, este un calomniator!

*

Era însă fatal, ca așa să se petreacă lucrurile, să se dea preț îndoit atunci, când în definitiv nu-i vorbă decât de târguiala între partizanii politici. Dacă se făcea și în Ungaria o Casă rurală, cu scop ca într'adevăr: să li-se înlesnească țărănilor cumpărarea de pământ (cum se proiectează în România), iar nu un biou de cumpărare atașat ministerului agriculturii, cu funcționari cari depind de ministru, desigur că nu s'ar putea risipi banii țării în chip atât de nerușinat.

Iată de ce, șeful democraților din Budapesta, Vázsonyi Vilmos, deputatul care-i cunoaște bine pe cei ce s'au îndulcit la putere, cu drept cuvânt scria mai alaltăieri: »Societatea de flămânzi, care, din grația împăratului, a ajuns în fine la putere, partidul independist își demaschiază deja fără rușine sfintele instincte: să se sature, să înghită tot, puterea statului s'o folosească, până la ultima picătură, pentru scopuri politice!«

Ce trebuie să se petreacă, dacă Vázsonyi se simte îndemnat să scrie astfel și să numească »bandă« pe camarazii săi de până ieri?!

Socialism și naționalism.

Sub titlul acesta »Secolul« din București din prilejul congresului socialist din Arad scrie următorul articol:

»Congresul socialist român« deschis la Arad o zi, pentruca să fie oprit a doua zi în același timp în care un ziar dela noi găsisse tocmai prilejul de a se extazia în fața libertăților ungurești, — a ridicat vâlul de asupra unei mișcări în privința căreia eram până acum prea puțin sau mai deloc informați. Știam doar atât că mișcarea socialistă din Ungaria reușise a îngloba și pe câțiva români, mai ales muncitorii dela orașe, — dar faptul părea de o prea mică importanță, abia vrednic de vr'o atențiune. Nici acuma, ce-i dreptul, nu avem să ne emoționăm din cale afară de manifestările ce vedem că se produc, — mai ales că mișcarea socialistă peste tot în Ungaria nu e privită cu ochi răi de către naționaliști, — din multele rele ungurești, e considerată drept cel mai mic, — și cu drept cuvânt, mai ales față de tendințele »opresiunii de clasă și de rasă« reprezentată prin maghiarimea reacționară și șovinistă. Nu avem să ne îngrijim prea mult de risipirea forțelor românești, mai întău pentrucă tot numai o minoritate dispărentă printre români rămân »socialiștii« printre naționaliști, — și apoi pentru că înșși socialiștii români au sfârșit prin a recunșta și a accentua necesitatea diferențierii lor naționale față de alți socialiști.

În faptul acesta din urmă stă de altfel și importanța cea mai deosebită a »congresului socialist român« dela Arad. Este un ecou și o urmare a grupărilor pe naționalități cari au început a se face și în alte părți, îndeosebi printre socialiștii din Austria. Și este în definitiv, o urmare a recunoșterii ce se face tot mai generală, că naționalismul nu poate fi înlăturat din nici un fel de organizație socială, prezentă sau viitoare.

Numai câtă vreme socialismul s'a încăpăținat a nu vedea înaintea ochilor săi decât probleme economice, el și a putut închipui că poate fi internațional, — că viitorul e al cosmopolitismului. Dar când s'a ajuns — și nu se putea să nu se ajungă — la recunoșterea tot mai vie a necesității de a se preocupa și de problemele culturale — și de »cele sufletești«, nu numai de cele trupești, — atunci nu s'a putut să nu se recunoască în același timp și necesitatea neapărată a grupă-

rilor etnice, singure și numai ca atari capabile de a contribui cu adevărat la propășirea culturală obștească.

În același timp, nu se putea iarăși să nu se recunoască de oricine necesitatea firească a respectării limbii fiecăruia în orice așezare, în orice organizare, — în administrație, în justiție... De aci iarăși firescul și inevitabilul grupărilor întemeiate pe limba comună — afirmarea și confirmarea principiului veșnic viu — măcar că s'au găsit și de acela cari se grăbiseră să-l proclame »în agoniile« — principiului naționalităților.

Acestea nu le spunem pentru că am aproba cumva tendințele socialiste fie măcar și în noua lor fază, naționalistă. Nu: socialismul, ca principiu, merge contra convingerilor noastre, cași reacționarismul. În aceste vedem tendința spre tirănia individuală, în celalalt tendința spre tirănia socială. Noi însă avem drept ideal libertatea, cât mai largă și mai deplină a putinții dezvoltării aptitudinilor firești ale fiecăruia, fără împietări, fără constrângeri, și pe cât se poate fără calapod.

Însă dacă e vorba de naționalism, aci cel puțin vom găsi un teren pe care să putem sta de vorbă, și chiar la luptă, dacă o fi să fie, între noi... Numai amestecul străinului să nu fie, numai acesta ar putea să ne fie fatal, — încolo nu ne îndolm că între noi n'o să reușim noi să ne înțelegem cumva.

Revizuirea regulamentului.

Ieri după-ameazi comisiile executive ale partidelor coaliționiste au desbătut și au stabilit definitiv textul proiectului de reviziune a regulamentului.

Proiectul conține următoarele dispozițiuni:

Camera poate decreta urgența asupra cutărui proiect. Decretată aceasta, timpul desbaterilor se prolungește și în intervalul acesta discuțiunea nu poate fi conturbată prin nici un fel de chestii secundare.

Prin urmare: ședințe închise, propuneri prezidențiale, autentificări de procese verbale, propuneri, interpelări, toate se pot face numai după epuizarea ordinii de zi. Numai *prezidentul* poate da voie, în anumite cazuri pe cari trebuie să le motiveze, și la alte discuțiuni în timpul acesta.

Libertatea cuvântului este deplină și fără uici o restricție, pentrucă oricine poate vorbi zile întregi chiar, atât în discuția generală, cât și specială. Orice clotură, închidere a discuției este esclusă.

Propunerea pentru decretarea urgenței poate să vie numai din partea a 150 deputați și aceia trebuie să fie de față și *prezidentul trebuie să și dea separat învoirea la aceasta.*

În cazul urgențelor, timpul discuțiunii se poate prelungi în loc de 1 oră cum este azi, cu alte 5 ore. În total deci *desbaterile pot dură 10 ore*, cu, ori fără întrerupere.

Însfârșit în cazuri când ar cere în mod extraordinar urgența obiectului, într'o altă zi, la o nouă propunere, pe care trebuie să o prezinte tot 150 de deputați, fiind de față, și pe care d'asemeni trebuie să o admită, motivând-o și președintele, timpul desbaterilor se poate prelungi și pe mai departe.

La aceasta se recere însă votul a $\frac{2}{3}$ părți a deputaților prezenți.

Votări nominale încă se pot ținea, când ele vor fi cerute de 100 deputați prezenți.

Proiectul fixează în mod necondiționat *junctimul*. Reviziunea regulamentului va intra în viață numai în camera viitoare, care urmează din *alegerile pe baza sufragiului*

universal ce se va legifera de camera actuală.
— Dacă sufragiul universal nu s'ar face, reviziunea aceasta cade dela sine. Pentru camera actuală reviziunea se va aplica numai la budget și la proiectul sufragiului universal, pentruca să se înlesnească legiferarea acestora.

Aceste dispoziții se cuprind în reforma de reviziune a regulamentului. Tendința este vădită: guvernul întâiu vrea să-și asigure sufragiul său sui generis și dacă totuși și prin sufragiul său s'ar întâmpla să pătrundă o minoritate mai însemnată naționalistă și socialistă în viitoarea Cameră, aceasta să aibă deja — botniță.

Ideia acestei reforme, spun zierele ungu-rești, a venit dela ministrul de interne Andrassy. Ea a fost comunicată și discutată prealabil de o comisiune la care au participat: Justh, contele Apponyi, contele Andrassy, Návay, Zichy, Holló și Ugron.

Elaboratul acestei comisii a fost comunicat, apoi unei comisii mai largi, iar mâne va fi adus înaintea conferinței comune a partidelor.

Din România.

Candidatura lui Delavrancea. Comitetul executiv al partidului național-liberal din Putna, conform înțelegerii luate cu partidul conservator, a hotărât să nu se opună o candidatură liberală celei a dlui Barbu Delavrancea, în alegerea ce va avea loc la 6 Ianuarie.

Testamentul lui V. Alexandri. Cu titlu de document dăm mai la vale câteva fragmente mai de seamă din testamentul marelui poet V. Alexandri:

»Eu subsemnatul, Vasile Alexandri, născut și trăit în sfânta religie ortodoxă a lui Hristos, ajuns în maturitatea vieții și bucurându-mă de întregimea facultăților mele, iau următoarele dispoziții în privirea averii ce posed astăzi, făcând acest testament de bună voie a mea și scriindu-l întreg însumi...

»Las soției mele Paulina uzufructul acestei moșii Mircești și al pădurei de pe dânsa, precum și aceia al viei mele dela Socola, pe tot timpul cât va trăi, cu dreptul de a le cultiva numai sau a le arenda, fără a fi supusă la nici o dare de seamă către nimenea de dispozițiile ce va voi să ia în privința lor (fără însă de a le putea vinde sau a le înstrăina prin sentințe).

»Soția mea va locui pe Mircești de îi va conveni sau în casele cele vechi, sau în cele mai noi, și va dispune de tot ce alcătuiește gospodăria și menajul lor, fără a fi răspunzătoare de dregătoriile caselor, acaretelor, mobilelor, etc., fie parțiale, fie generale.

»După desăvârșirea din viață a soției mele Paulina, atât moșia Mircești, cât și via dela Socola, vor rămâne conform voinței mele, dreaptă proprietate a copilelor Margareta și Elena, născute din căsătoria fiicei mele Maria și Dimitrie A. Catargiu; însă dacă soția mea s'ar muta din viață înaintea epocii majorității ambelor copile sus numite, mama lor se va bucura până la acea epocă de uzufructul moșiei Mircești și al viei dela Socola.

»Pun însărcinare soției mele să îmbunătățească școala primară din Mircești, încurajând dezvoltarea învățăturilor folositoare și să înzestreze trei fete sărace din satul Mircești, dându-le câte una pereche boi și una vacă, fiecăreia din ele.

»O rog, dacă va dispune de mijloace, să clădească o școală încăpătoare și să construeze pe piața satului de lângă casă, o biserică mică (capelă), cu beci boltit, destinat rămășițelor părinților mei și ale familiei mele.

»Pentru aceste clădiri și pentru meremetul caselor și acaretelor, se vor lua lemnele de construcție necesare, din lunca de pe malul Siretului.

»Las Academiei Române toate manuscrisele mele.

»Făcut, scris și subscris de mine în Mircești, astăzi douăzeci Septemvrie una-mie-opt-sute optzeci și șase (20 Septemvrie 1886).

V. Alexandri.

Notă. — »Dorința mea este ca moșia Mircești să nu se înstrăineze din familie și frumoasa luncă de pe malul Siretului să nu se tale nici odată în mod de a fi desființată«.

Din străinătate.

Din Bulgaria. Prințul Ferdinand al Bulgariei a potolit tendințele exagerate ale partidelor, chemându-le la putere și deci la răspundere. Așa a făcut cu Radoslavov pe care l-a făcut liberal cumpătat, așa cu stambulovistul Petcov. Astăzi cabinetul Gudew-Stanclof e pe moarte. Va veni partidul naționalist cu I. C. Gheșov.

Luptă între bandele bulgare. Sofia, Se telegrafiază din Latschne că între bandele lui Sarafof și Sandanski se dau acum lupte foarte crâncene.

Au căzut până acum patru partizani de al lui Sarafof.

Parlamentul persan și șahul. Teheran. »Agenția Westnik« zăă că drept mulțumire pentru concesiunile făcute de șah, parlamentul a consimțit să se suprimă câteva ziare cari au atacat prea violent pe șah, să se interzică vorbirea în moscheă de cei cunoscuți ca ostili șahului, și a sport lista civilă a șahului cu 300 000 ruble.

Deputații trimit în toate orașele provinciei depeși anunțând împăcarea definitivă.

Atentat cu o bombă. Bacu. Agenția Westnik comunică: ieri seara o bombă a fost aruncată în biroul societății Mării Negre și Caspice distrugând mai multe camere precum și ferestrele dela mai multe case de prin jur. Tâlharii au fugit fără să-și poată realiza planul lor de jefuire.

Flota engleză. De când a doua conferință de pace din Haga a respins propunerea Angliei referitor la pace, Anglia se înarmează într'una și mai ales își sporește flota; Ministrii engiezi vorbesc acum așa, cum n'ar fi propus nicicând restringerea înarmărilor. Ministrul de externe englez, Sir Eduard Grey abunăoară în vorbirea sa către alegătorii săi din Allewick a zis, că e imposibil, ca Anglia să-și reducă flota, până ce celelalte țări își sporesc puterea marină. N'avem dreptul — zise dânsul — să protestăm contra sumelor votate de alte țeri spre scopuri de flotă, avem însă datorința de a ne apăra comerțul și drepturile noastre. Dela puterea marină atârână independența, ba chiar viața Angliei.

Iubileul »Italiei Unite«. La, 17 Martie 1901 i-se vor împlini 50 de ani, decând în frunte cu regele Umberto, atunci numai regele Sardiniei, dieta din Turin a proclamat unitatea Italiei (Italia Unită). Acum se pregătește întreg poporul italian să serbeze în mod splendid această zi aniversară. Primarii orașelor Turin și Roma s'adresează acum prin apeluri elogioase la întreaga lume cultă, pe care o invită pe acest an să ia parte la sărbările grandioase naționale.

Dela frați.

Din Bucovina și Basarabia se scrie, că sate întregi de români se pregătesc să plece în Siberia răsăriteană, în Mangiuria-rusească sau spre Vladivostoc, unde li se făgăduiesc pământuri ieftine și scutite de dări.

Primejdia nu e mare, căci dupăcum alte vânturi au trecut dela vecini la noi, tot așa poate trece și acesta.

Din Bucovina.

Vatra Dornii oraș. Impăratul Francisc Iosif printr'un decret imperial a ridicat la rangul de oraș satul românesc Vatra-Dornii, din Bucovina. Noul oraș se va desvolta în scurt timp, grație izvoarelor de apă minerală din apropierea lui, cari au aceeași putere vindecătoare, ca și cele dela Franzesbad.

Acțiunea de scăpare a școalelor.

Cerneteaz.

Ni-se cere publicarea următoarelor:

M. On. Redacțiune,

În rubrica »Acțiunea de scăpare a școalelor« din nr. 285 al »Tribunei« din anul 1907, am aflat că parohia mea Cerneteazul, — în ceea ce privește dragostea pentru școala confesională, e pusă într'un grad cu Comlăușul. Imprejurarea aceasta m'a atins și pe mine neplăcut, deoarece nu corespunde adevărului. Nu e adevărat că sinodul parohial de aici ar fi refuzat întregirea salarelor învățătoresți conform art. de lege XXVII din 1907, ci dincontră, atât comitetul parohial în ședința sa dela 25 Noemvrie v. 1907 condus de subscrisul, cât și sinodul în ședința sa dela 29 Nov. v. 1907 condus de P. On. protopresbiter dr. T. Putici, a hotărât cu însufiețire susținerea școalelor și urcarea salarelor învățătoresți conform art. de lege XXVII din 1907, însă numai cu începere dela anul 1910. Aceasta se poate vedea din actele ce s'au înaintat Ven. Consistor în cauză.

Ulterior apoi învățătorii de aici au înaintat corporațiilor parohiale o rugare în care cer urcarea salarelor cu începere dela 1 Ian. 1908. Comitetul — în urma capacitărilor — a satisfăcut rugărei, hotărând urcarea salarelor învățătoresți cu începere dela 1 Ianuarie 1907, dar sinodul n'a încuviințat această hotărâre.

Rog. On. Redacțiune a rectifică — în înțelesul de mai sus — notița apărută în nr. 285 din 1907 al »Tribunei« spre orientarea publicului cetitor.

Al M. Onoratei Redacțiuni

Cerneteaz, la 2/1 1908.

Cu toată stima

Nicolae Miclușia,

paroh.

Va să zică totuși a fost ceva în afacere. N'a făcut bine sinodul că n'a încuviințat hotărârea a doua a comitetului. Un sat, nu-i frumos să facă economii pe conta luminătorilor săi. Sperăm că dacă Cerneteazul ține la numele lui, va reveni asupra hotărârii sale.

Redacția.

Din închisorile rusești.

Poliția rusească a deținut pe Ecaterina Breskovskaja, una din cele mai zeloase membre ale partidului revoluționar. Tovarășii ei o cunoșteau sub numele de »Bunica«. E una din figurile cele mai nobile ale revoluției rusești, aceea pe care țarismul a înmormântat o acum în temnița fortului Petru Pavlovsk. Au deținut o în gubernia Simlisk. Guvernul țarului demult deja voia să pună mâna pe această femeie bătrână. Având o înfrurire morală foarte mare, stăpâneă cu o putere nemaipomenită pe tovarășii ei, tocmai pentru aceasta despotismul o credeă foarte primejdioasă. »Bunica«, după o ședere îndelungată în străinătate, s'a reîntors de câțiva ani în Rusia. S'au trimis trupe întregi de detectivi și jandarmi s'o caute. Aveau ordin s'o aducă moartă, ori vie. Breskovskaja însă până acuma a știut să păcălească pe prigonitorii ei. Prin prezența ei de spirit și dragostea tovarășilor ei a găsit totdeauna mijloc, să ducă pe cale greșită pe prigonitorii ei.

În Rusia însă revoluționarii sunt înconjurați de primejdii și mai curând sau mai târziu, tot nu scapă de temniță. Tovarășii »Bunicei« o sfătuiau mereu să meargă în străinătate, dar ea nu se putea decide nici decum să părăsească câmpul de luptă. Mai ales poporului îi propovăduia cu graiul și în scris ura contra domniei țarului.

În congresul internațional din Amsterdam ea a reprezentat partidul socialist revoluționar.

Acum »Bunica« își ispășește păcatele pentru dragostea nețărmurită ce o are pentru popor, în casamatele umede ale fortăreții Petru Pavlosk, și probabil că nu vor avea milă de cei 60 de ani ce-i poartă femeea eroină, ci o vor chinu și pe ea, ca pe ceilalți revoluționari condamnați la moarte. Breskovskaja nu de mult a scris următoarele:

»Dragostea față de poporul asuprit, recunoașterea intereselor lui și năzuința plină de zel ca să propovăduim lumina: iată pentru acestea trebuie să lucrăm până la moarte. Și dacă avem în ve-

de până la moarte în datorința noastră, putem fi mândri că putem lupta până la moarte pentru binele poporului, dar trebuie să facem pe popor a înțelege, că și el are datorința să se jertfească fără frică pentru fericirea generațiilor noi.

Breskovskaja a urmat cu noblețe tot ce a scris și a sfătuit pe popor.

Ziarul „Times” și organizatorii ei.

În Anglita și în lumea anglo-saxonă a produs o emoție considerabilă știrea că marele ziar englez »Times« va aduce un reprezentant al presei »galbene«, pentru a și reorganiza administrația. »Times« e o glorie națională engleză, e o instituție și tot ce privește acest ziar faimos, provoacă un interes legitim.

La noi nu se cunoaște istoria intimă a acestui admirabil ziar, iar numele fondatorului său și a proprietarilor săi actuali nu l cunoscut decât de specialiști. Totuși, e mai mult de o sută douăzeci de ani de când o singură familie, familia Walter, e proprietara ziarului »Times«, ceea ce e destul de remarcabil în epopeea acestui ziar.

În momentul când necesități financiare vor modifica această stare de lucruri, socotim interesant să punem în lumină activitatea familiei Walter, proprietara ziarului »Times«.

Primul Walter John, supranumit Walter I-ii, nu era ziarist de meserie. El debutase în viața ca agent de asigurare la Lloyd, dar având nenorocul să și piardă cea mai mare parte din avere, se găsi la 50 de ani fără de nici o situație. Atunci în 1776, se gândi să se asocieze cu un tipograf inventator, anume Henry Johnson pentru exploatarea unui ziar zilnic, »The London, Daily Universal Register«, care se tipărea pe o mașină inventată de Johnson.

Ideea era bună. John Walter avea curaj și independență și o dovedi curând. La 1 Ianuarie 1788 schimbă titlul ziarului în »The Times«, iar în anul următor era condamnat la 1250 de lei amendă, 12 luni închisoare și o oră la stâlpul infamiei în fundătura Charings Cross. Așa se lansează un ziar mare!

Crima lui Walter I-ii era că scrisese că prințul Galles, ducele York și ducele Clarence aveau o purtare așa de scandaloasă, că meritau desaprobară tatălui lor, regele George al III-lea. Dar regele George nu admitea să i se dea sfaturi asupra educației părintești. El trimite pe John Walter la închisoarea din Newgate, lertându-i cele șaiszeci de minute de expunere la stâlpul infamiei.

Dar »Times« își urmă campania cu înverșunare și John Walter culese încă doi ani de închisoare și vre-o două sute de livre sterlingi de plătit. El scapă din închisoare după șaisprezece luni, grație intervenției a însuș prințului de Galles.

Această primă experiență cam descurajă pe primul Walter, dar, după ce se gândi un moment să lase ziarul îndrăzneala îl cuprinse din nou și fiind prea bătrân ca să mai poată duce lupte noi, scoase, în 1799 pe tinărul său fiu dela universitatea din Oxford, unde era în anul al doilea de studii, și îl aduse la »Times«. După șase ani de muncă lângă tatăl său, Walter al II-lea era în curent cu toate serviciile și inteligența, energia, puterea lui de voință erau o garanție pentru viitorul ziarului.

În 1803 el deveni singurul director »Times« fu vre-o câțva timp guvernamental, dar în ziua când Pitt luă puterea găsi în tinărul Walter un adversar hotărât. Atacat cu vehemență, Pitt suprimă concesiunea publicațiilor oficiale dela administrația vămilor acordată bătrânului Walter, luă dela Times anunțurile oficiale, dădu ordin să se oprească scrisorile din străinătate adresate ziarului, ca să-l îngreueze cât mai mult sarcina de informator.

Dar Walterii nu se dădură bătută. Tinărul Walter, care cu prilejul unei greve a compozitorilor compusese singur, timp de două zile, o mare parte din articole, organiză servicii postale independente de guvern. Times avu curierii săi proprii, paqueboturile sale. Niște bărci de pescari se duceau în taină pe șarmurile lui Pas de Calais și luau ziarele franceze, cari pe atunci erau interzise în Anglita.

El anunță dela Waterloo și predarea Flessingului. Inițiativa personală a ziarului »Times« dădu roadele așteptate. Tiragiul ziarului »Times«, care în 1815 era de 5000 exemplare, se urcă în 1834 la 10.000, în 1844 la 23.000, în 1851 la 40.000 și în 1854 la 51.000. În epoca aceasta organe mari ca »Daily News« și »Morning Post« scoteau, respectiv, 4160 și 2667 foi.

John Walter al II-lea muri în 1874. El lăsă fiului său John Walter al III-lea un ziar în plină propășire și care se bucură de o reputație universală. Din epoca aceea, »Times« nu s'a dat înapoi dela nici un sacrificiu ca să și asigure prioritatea știrilor.

Al treilea Walter, născut în 1818, n'avea treizeci de ani, când urmă tatălui său la direcțiunea ziarului »Times«. El își consacră viața acestui ziar. Dar acest director de ziar, care făcea să tremure polițianii și diplomații, era un gentilom cu gusturi fărănești și foarte blajin. Când putea să scape din Printing-house-square se ducea să și supravegheze vastele domenii din jurul castelului Bear Wood, să dea sfaturi arendașilor, să facă tuturor dreptate, să și crească copii în frica lui Dumnezeu.

Arthur Walter, fiul său și actualul proprietar al lui »Times« e mai mult un soldat decât un gentleman. Fost locotenent-colonel de voluntari, el poartă pe față semnul gusturilor sale militare de odinioară.

De altminteri, dinastia Walter nu-i încă aproape de sfârșitul ei. Arthur Walter are doi fii, dintre cari unul care se cheamă John ca și bunicul și străbunicul său, face parte din redacția ziarului »Times«.

În lupta lor grea Walterii au fost ajutați de oameni eminenți. În 1816, primul redactor era sir John Stoddart, care a devenit guvernator de Malta. Lui i-a urmat Thomas Barnes, care era de părere că acei cari aduceau știri mari să fie plătiți împărătește. După Barnes veni căpitanul Edward Sterling, fost corespondent al lui »Times« la Paris.

Dela 1841, până la 1877 în capul ziarului s'a aflat celebrul John Thaddeus Lelane, omul care a făcut din Times organul a tot puternic în materie de politică străină. Lui îi urmă profesorul Chenery, iar acum e prim redactor George Buckle.

Afară de acești oameni eminenți. Times și-a asigurat serviciile unor corespondenți remarcabili în toate părțile lumii.

În activitatea așa de combativă a acestui ziar, se citează și fapte celebre cari l-au înălțat și mai mult renumele. Între acestea figurează în primul rând conflictul cu dl Guizot. Primul ministru al lui Ludovic-Filip, supărat de atacurile ziarului englez, hotărî să oprească curierii cari, în 1845 aduceau lui Times știri din India.

Dl Walter al III-lea organizează atunci un serviciu, extra-rapid. Un curier așteptă la Suez poșta din India, venea călare pe cămila dela Suez la Alexandria și preda depeșile dlui Thomas Waghorn, care plecă la Trieste, iar de aici la Londra prin Germania și Olanda.

Dl Guizot nu se dădu bătut și puse trenuri și vapoare la dispoziția lui »Morning Herald«, un rival al lui Times, dar biruitorul fu Times.

Corespondenții lui aveau depline puteri, cu condiția să sosească cel dintâiu. Reportagiul congresului din Berlin costă pe ziar 20.000 de lei și corespondentul parizian al lui Times, Blowitz, a făcut minuni ca să poată procura ziarului textul tratatului din Berlin.

În 1840, dl O'Reilly, un alt corespondent parizian, reușise să aibe toate amănunțele unui mare plan, format de escroci din lumea mare, cari trebuiau într-o anumită zi să prezinte la diferite bănci mari din Europa cecuri false semnate de casa Glyn et Co. La 26 Maiu 1840 »Times« publică sub titlul »Extraordinary and Extensive Forgery and Swindling conspiracy on the Continent« întreagă această afacere cu numele persoanelor compromise. Escrocheria a fost astfel zădărnicită.

Un alt mare raportajiu al ziarului »Times« a fost și procurarea membrilor lui Bismarck, cari la patruzeci de zile după moartea cancelarului de fer apărură în trei volume.

NOUȚĂȚI.

A R A D , 17 Ianuarie n. 1908.

— **Atragem atenția cetitorilor noștri asupra prim-articolului nostru de azi, datorit penei unui ilustru bărbat politic din Bohemia, dr. Eduard Lederer, cunosător bun al chestiunii naționale din Austro-Ungaria.**

— **Alegerile în comune.** Restaurarea autorității comunale pe periodul 1908—1911 s'a făcut până acum în următoarele comune românești:

În Ghioroc s'au ales: jude Arató Gábor, jude al dollea George Dobra, cassar Schmidt Tamas, tutor Hajubács János, jurați Ioan Pluier, Barabás István și Anton Oniga.

În Cavin: jude Stoia Sirbu, jude al dollea Vasilie Sângeorean, cassar George Petula, tutor Dimitrie Cicerean, jurați Avram Purcariu, T. Dragomir și Nica Brădean.

În Comlăuș s'au ales: jude Iosif Cuiedan, jude al doilea Hel Antal, cassar George Dema, tutor Bohrn Károly și încă 6 jurați.

În Chișineu s'au ales: jude Mayer Lipót, jude al doilea Bondár Ferencz, cassar Simeon Morar, tutor Wahl Dezsó, jurați Héső István, Toth Lajos și Dimitrie Corpaș.

— **Reîntoarcerea emigranților.** În 16 l. c. n. a sosit în portul Fiume vaporul »Caronia« al societății de navigațiune Cunard, aducând de peste ocean 1420 de emigranți.

— **Inșelătorie cu bani falși.** Poliția din Budapesta a deținut zilele acestea o bandă primejdioasă de înșelători de bani, în care era și un polițist din Budapesta. Inșelătoria o făceau așa, că promiteau de trei ori atâta bani falși cași câți bani buni primeau dela victimele lor. În acest chip au fost trasi pe sfoară economul lordán Samuel din Öcsöd și mașinistul Hajnal Miklós din Tiszakürt, cari poștiți de Tekes Sándor într-o cărcimă din Budapesta i-au dat acestuia o sumă mare de bani. După primirea banilor Tekes îi chemă să-l urmeze la locul, unde vor primi banii falși, cari de fel nu se deosebesc de banii buni. Oamenii plecară fără grijă, când deodată îi întâmpină un polițist, care puse mâna pe Tekes strigând: »Acum te-am prins, nu mai poți scăpa, mișelule!« Apoi s'a întors cătră cei doi țărani zicându-le: »Da voi cine sunteți!«. Sărmanii începură a se scuză tremurând de frică, și voioși bucuroși s'au dus mai departe, văzând, că polițistul nu le mai face năcaz.

Dup'aceste polițistul cu Tekes s'a dus într-o crâșmă, unde se puseră și se împărțiră pe bani.

Auzind căpitanul poliției de lucru și aflând, că polițistul Nagy G. Laszlo a stat de ajutor lui Tekes, l-a dat de loc afară din slujbă.

— **Dl Arsenie Micu, un tinăr orfan dar foarte diligent și conștiințios, nepotul dlui Chirița șef al oficiului orășenesc de dare în Lugoj, dând ultimul riguros iuridic la universitatea din Cluj, va fi promovat Sâmbătă de dr. în științele juridice. Din parte-ne îl felicităm și-i dorim succes și în viitor.**

— **Accident de tren.** Trenul din valea Vagului lângă Trstena a deraiat. Vagonul de poștă s'a sfărâmat cu totul. Conducătorul poștei Takács s'a rănit greu.

— **Moltke călătorește.** Conte Moltke va începe încurând o călătorie pe marea Mediterană de unde se va reîntoarce numai după revizia procesului lui Harden încontra sa.

— **O invenție miraculoasă.** Ziarele parisiene scriu cu o mare însuflețire despre descoperirea doctorului Toma Bright din America.

Se zice, că medicul acesta a descoperit o injecție, cu ajutorul căreia cresc iară dinții ori de câte ori să fie scoși sau căzuți. Pentru acest scop se folosește de un fluid, care-l injectează prin o țevă subțire în gingini, unde lipsește dintele. După 8—10 zile gingina se umflă, iar dintele afară de un pic de incomoditate crește fără nici o durere. Ambulatorul doctorului Bright e plin de clienți, încât nu-i mai poate satisface. Guvernul american vrea să cumpere cu milioane invenția lui Bright.

— **Necrolog.** Cu inima frântă de durere spunem rudeniilor, și cunoscuților că preabunul nostru soț, tată și moș Alexandru Dima a Evuții proprietar și episcop al bisericii române gr. or. din Hunedoara după lungi și grele suferințe împărțite cu sfințele talne, și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului, în etate de 68 ani. Rămășițele pământești ale neuitatului reposat se vor așeza spre veșnică odihnă Joi în 16 Ianuarie st. n. la orele 3 d. z. în cimiterul gr. or. din Hunedoara. Fie-i iafina ușoară și memoria în veci binecuvântată! Jalnica familie.

— Cu durere aducem la cunoștință tuturor cunoscuților și prietenilor trecerea din viață a fruntașului român Simeon Codrean, prezidentul comitetului parohial, membru al congregației comitatense, întâmplată Mari în 1/14 Ianuarie, după grele și lungi suferințe, în anul al 34-lea al vieții sale și al 14-an al fericitei sale căsătorii.

Inmormântarea scumpului defunct s'a întâmplat Joi, în 3/16 Ianuarie, la orele 10 n. a.

Pe neuitatul, adormit în Domnul îl deplânge văd. și trei orfani, precum și număroase rudeni. Trimitem celor întiaști condolențe.

— **Mormântul lui Kant.** Reprezentața orașului Königsberg a respins propunerea senatului de a demola capela lui Kant și de a-l transfera în catedrala orașului, ceea ce ar costa 50.000 de mărci. Aderenții lui Kant au protestat cu argumentul, că locul lui Kant, nu poate fi într-o biserică contra căreia a scris, iar rezezentanța a argumentat astfel, că vieții simple a lui Kant nu-i corespunde un monument grandios.

— **Mulțămită publică.** Subscrisul în numele comitetului parohial și prin aceasta exprim mulțămită dlui Valeriu Milovan notar cercual în Măndruloc, care condus de sentimente nobile de jertfă, a dăruit suma de 10 cor. în 2 rânduri ca rescumpărarea pomanei de st. Paști, pentru cărți copiilor săraci; iar cu ocaziunea Anului nou în rescumpărarea felicitărilor suma de 10 coroane pentru biblioteca parohială, iar dna Aurelia Milovan un sfeșnic de argint pentru proscomidier în preț de 7 cor.

Dumnezeu să le răsplătească aceste jertfe aduse pentru parohia noastră, — cu viață îndelungată și plină de fericire.

Cicir, la 4/17 Ianuarie 1908. Pentru comitetul parohial: *Constantin Mihulin*, paroh.

Mizeria în Chicago. Se anunță din Chicago că marea mizerie care domnește acolo din cauza crizei industriale se manifestă în timpul din urmă printr-o sporire îngrijitoare a atacurilor contra persoanelor, a jafurilor de tot felul și chiar a crimelor, făptuite de lucrători fără lucru.

Intr'un interval de trei zile numai, s'a înregistrat săptămâna aceasta peste 500 de atacuri contra persoanelor.

Mai ales noaptea nimeni nu e în stare să iasă nearmat din casă.

Poliția a luat riguroase măsuri de pază.

Totuși un grup de cetățeni a luat inițiativa înființării unei garde cetățenești care să sprijine poliția în acțiunea ei.

— **Tatjana Leontiev,** vestita revoluționară rusă care a împușcat pe proprietarul rus Müller în Interken, presupunând că e un ofițier înalt de stat rus — a înebunit în pușcăriia din Bern.

— **Coleră.** În Mecca, colera se lățește într'un mod înspăimântător. În săptămâna trecută au murit numai în Mecca nu mai puțin ca 120 oameni. Locuitorii Constantinopolei așteaptă cu mare frică întoarcerea pelerinătorilor din Mecca.

— **Romanul unui muzicant orb.** Ziarele din Florența se ocupă pe larg de fuga muzicantului Catalaniti. Acesta, un om cu desavârșire orb, în vârstă de 20 ani, dădea lecții de mandolină și de cant d-șoarei Ida Pecorini, în vârstă de 21 ani. Intre cei doi s'a născut o dragoste pasionată și s'au hotărât să fugă. Maestrul e foarte cunoscut la Florența și e însurat cu o femeie de 40 ani, Armida Viviani. În momentul fugii ei a scris nevestei: »Sunt sâtul de viață... cu tine, care ești bătrână și urâtă și fug cu ingerul meu.« Cei doi fugari s'au dus la Tunis, dar acum patru zile s'au întors la Florența. Nevasta părăsită, aflând de întoarcerea fugarilor, le-a făcut atâtea scene, încât au fugit din nou, de astă-dată la Marsilia.

— **Fața tragedă și mâna albă** este de cea mai mare importanță pentru frumsețea femeilor. Astăzi fiecare dăină folosește numai cremă Marta și săpun Marta, fiindcă nu-

mai aceste s'au adevărit că adevărat bune în contra piștrurilor, petelor de ficat, coșuri, miteseri, roșeața mânilor. Dă feții și mânilor frăgezime și culoare albă ca zăpada prețului unui borcan cremă Marta costă 1 cor. o bucată săpun 70 fil. Se poate comanda la singurul preparator: T. Onay Imre și W a c h s m a n n Jenő, droguerie și parfumerie în Szabadka.

Din cameră.

— Prin telefon. —

Budapesta, 17 Ianuarie.

Ședința s'a deschis la 10. Prezidează Justh, pe urmă Návay.

Dintre deputații naționali prezenți: Maniu, Vaida, Bredicianu și Lucaciu.

La ordinea zilei este pus proiectul de recruți, oratorii fac însă dese digresiuni ocupându-se cu chestia revizuirii regulamentului care pasionează lumea.

Vorbesc contra proiectului de recruți Lengyel, Nagy și Bozoky.

la apoi cuvânt deputatul național *Coriolan Brediceanu*, firește, tot contra. El cere, ca pe viitor în rapoartele ministerului de război să se scoată la iveală partea care privește pe naționalități. Protestează că s'au chemat recruții români la armată pe ziua întâiu de Crăciun.

Ugron, Lengyel, primește proiectul.

Dup'aceea mai vorbește odată Lengyel, obiecționând că nu domnește un spirit maghiar în armată. La sfârșitul vorbirii atinge chestia regulamentului. Spune că dacă proiectul guvernului va fi lege, aceasta înseamnă o lovitură mortală a parlamentarismului ungar. (Vii desaprobări). Totdeauna — continuă Lengyel — trebuie să rămâie posibilitatea, ca o opoziție mică să poată controla majoritatea.

Ședința se ridică la ora 2.

Dela clubul național.

Clubul a discutat ieri mai îndelungat a supra proiectului de revizie a regulamentului. Hotărâre formală, natural, până ce nu se cunoaște nici măcar textul autentic al proiectului nu s'a luat, s'a putut însă constata de generală părerea că clubul între marginile posibilității va pune toate piedecile proiectului. Deputații naționali vor lua cuvânt aproape toți.

În ședința de mâine va avea loc interpelarea dlui Maniu, în chestia Pânade.

Economie.

Banca Națională a României.

Adunarea generală ordinară. Conform art. 87, 88 și 89 din statute, se aduce la cunoștința dlor acționari că adunarea generală ordinară a acționariilor va avea loc Duminecă, 17 Februarie 1908.

Adunarea generală se va ține în localul Băncii Naționale, strada Lipscaii Nr. 7, la orele 2 după amiază.

Vor avea dreptul să ia parte la adunarea generală toți detentorii de acțiuni la purtător și titularii de certificate nominative, cari vor fi depus sau înscris acțiunile lor până la 26 Ianuarie 1908 inclusiv, la administrațiunea centrală a Băncii sau la sucursalele și agențele ei.

Persoanele cari au acțiunile lor în depozit liber la Cassa de depuneri și consemnațiuni vor putea depune, în loc de acțiuni, recepsele acelei case.

Orice depunere sau inscripțiune tardivă nu dă dreptul de a participa la adunarea generală.

Patru acțiuni dau dreptul la un vot.

Nimeni nu va putea avea mai mult de 10 voturi pentru sine și alte 10 voturi ca mandatar, oricare care ar fi numărul acțiunilor ce ar avea depuse sau pe cari le-ar reprezenta.

Acționarii cari vor fi depus s'au înscris acțiunile lor în termenele prescise vor putea da procură în regulă spre a fi reprezentați prin alți acționari, având dreptul de vot.

Prin excepțiune, statul, societățile și corporațiunile pot fi reprezentate printr'un delegat, minorii și interziși prin tutorii și curatorii lor, iar femeile prin ori ce reprezentant acționar sau neacționar.

Procurațiunile, precum și toate celelalte acte cari dau dreptul de a asista la adunarea generală, afară de acțiuni, despre cari s'a vorbit mai sus, vor fi depuse sub pedeapsă de nulitate, atât în București, cât și în sucursale și agențe, până la 14 Febr. 1908 orele 4 d. a.

Conform legii și statutelor, bilanțul general anual, precum și raporturile consiliilor de administrațiune și de censori asupra operațiunilor anului 1907, vor fi publicate în »Monitorul Oficial« înainte de întrunirea adunării generale.

Ordinea de zi:

1. Aprobarea bilanțului încheiat la 31 Decembrie 1907;

2. Descărcarea consiliului de administrațiune de gestiunea sa;

3. Distribuirea beneficiilor realizate, conform bilanțului;

4. Alegerea unui director în locul dlui I. G. Bibicescu și a unui censor în locul dlui I. P. Dumitrescu, ale căror mandate expiră la 31 Dec. 1908, și a unui director în locul dlui Ant. Carp, demisionat.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 17 Ian. 1908.

INCHEEREA la 1 ORĂ:

Grâu pe Apr. 1908 (100 klg.)	25 52—25 54
Secară pe Apr.	22 52—22 54
Ovăș pe Apr.	16 62—16 64
Cucuruz pe Mai 1908	13 96—13 98

INCHEEREA la 4 ORE:

Grâu pe Apr.	25 50—25 52
Secară pe Apr.	22 46—22 48
Ovăș pe Apr.	16 52—16 54
Cucuruz pe Mai 1908	13 96—13 98

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:

Grâu	
de Tisa — — — —	24 K. ——25 K. 60 fil.
Din comitatul Albel — — — —	24 > 30—25 > 30 >
De Pesta — — — —	24 > 15—25 > 30 >
Bănățenesc — — — —	24 > 20—24 > 80 >
De Bacica — — — —	24 > 35—25 > 15 >
Săcară — — — —	22 > 10—22 > 30 >
Orzul de nutreț, cvalitatea I.	15 > 50—15 > 70 >
> de cvalitatea II — — — —	15 > 30—15 > 50 >
Ovăș > > I — — — —	16 > 40—16 > 60 >
> > > II — — — —	16 > ——16 > 30 >
Cucuruz vechiu — — — —	— > ——— > — >
> nou — — — —	13 > 07—13 > 95 >

Dela judecătorii.

— **Proces de agitație.** În 11 Ian. n. a de curs înaintea tribunalului din Oradea mare procesul de agitație al dascălului Petru Mihuta, din comuna Câmp (aproape de Vașcău). Substratul acestui proces este așa numita agitație contra națiunii maghiare săvârșită cu ocazia alegerii dlui deputat la Beiuș. Activitatea dezvoltată pentru învingerea steagului național a fost timbrată de agitație. Apărător a fost dr. D. Lascu.

Di Lascu a luat în ultimul moment apărarea îndeplinindu-și cu toate acestea rolul cu succes. După o vorbire avântată și distrugătoare a argumentelor aduse de martori și procuror, acuzații a fost osândit la 7 zile temniță de stat și 20 cor. amendă în bani.

Poșta Administrației.

Alex. Murteanu a lui Vasile. Am primit 12 cor. ca abonament până la 1 Iulie 1908.

Dionisie Goantia, Lăpușnic. Am primit 10 cor. ca abonament până la 1 Iunie 1908.

Redactor responsabil Ioan N. Iova.

Editor proprietar George Nichin.

Haltenberger Béla,

văpsitorie de haine, curăţitorie chimică și fabrică de spălat în aburi.

◆◆◆ **KASSA.** ◆◆◆

Se curăță sau se văpsește cât se poate de frumos, haine de iarnă, blănării, haine de dame, bluse, toalete de bal.

Jachete de piele descolorate, se văpesc într-o culoare închisă trairnică.

Gulerele și manșetele, se curăță și se fac albe ca zăpada, fără chlor.

În casuri de doliu, se văpesc imediat hainele în negru.

Firma pune mare preț pe expediarea cât se poate de repede și punctual **pe poștă și în provincie.**

Odăjdii bisericești, brodările se curăță frumos și multă îngrijire.

Atențiune!

Vecerne și sete.

Slăbit și ostenit e fiecare lucrător, care în zile călduroase își astâmpără setea cu vin, rachiu sau bere.

Cu voie de lucru și cu putere însă rămâne fiecare, care folosește ca **astâmpărător de sete** un pocal rece de cafeiu »Enrilo«.

Fertura aceasta »Enrilo« se pregătește foarte simplu.

Iai la un litru de apă cam 2 lingurițe de cafeiu pline — 10 grame: înlocuitor de cafeiu Enrilo a lui Franck, îl lași să fearbă bine 5 minute, (la primul clocot îl mesteci odată:) și'l lași 3 minute apoi să se așeze, torni apoi fertura limpezită, pui ceva zahăr și'l lași (într'un vas cu apă rece sau gheață) să se răcească.

Un litru de cafeiu de acesta gustos »Enrilo« vine cu zahărul dinpreună numai pe 3 fileri.

Pentru lucrătorul »Enrilo« aceasta ca **astâmpărător de sete** față de vin și de bere e o cruțare însemnată la săptămână.

Cu lapte formează cafeiul »Enrilo« un dejun și o cină foarte bună.

Atențiune!

Cafeiul acesta »Enrilo« se fabrică numai în fabricile lui Henr. Franck fii, se capătă în fiecare băcănie.

Productele de ACID-CARBONIC din Muschong-Buziás stațiune balneară

aranjată din nou

expediază și afară de cartei imediat cantitate cât de mare

ACID-CARBONIC-LICHID

chimicește curat și natural, în lichid din izvoarele de acid carbonic din bala celebră Buziás, pentru prepararea apelor gazeoase, pentru restauratori și alte scopuri industriale.

! Cel mai sporadic acid carbonic !

Extrasul certificatului analizei chimice al institutului de a examina pe cale chimică mâncările și bentiile a. 1907 nr. 4615. „Mirosul și gustul“ e normal. Conținutul de acid carbonic: 99.57%. În urma examinării s'a constatat că aceste corespund pe deplin cerințelor higienii publice și pe baza conținutului carbonic bogat se califică de cel mai bun. Cu informații serveste prompt:

uroul de expedare de produse acid-carbonice și ape mineralizate al stațiunii balneară Muschong-Buziás în Buziás-Fürdő. (MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐI SZEN-SAV MŰVEK ÉS ÁSVÁNYVIZEK SZÉTKULDESI TELEPE BUZIÁSFÜRDŐN).

Adresa telegrafică: Muschong-Buziásfürdő. Telefon interurban

Haas Lajos,

măestru-lucrător de aramă,

Budapest, VII., Dohány-utca nr. 34.

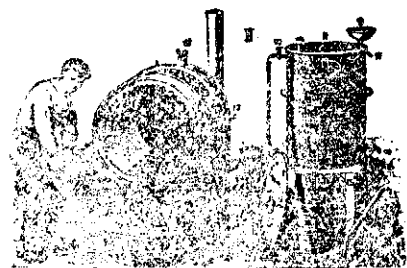
Intrumente de fabricare de spirt, cognac, liquer, juică și instrumente de a condensa aceste.

MARE

MAGAZINĂ.

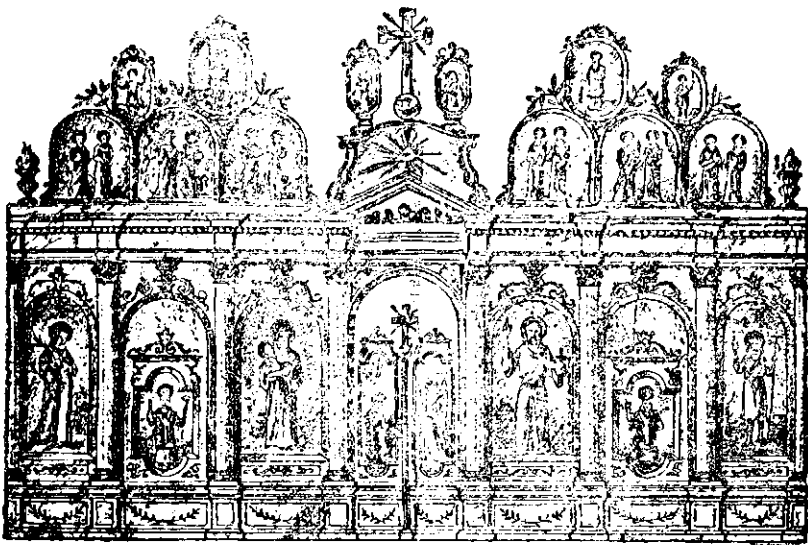
Tot felul de instrumente și lucruri necesare la fabrici. — Vase de aramă roșie pentru hoteluri, birturi. Vase de fert cafea, vase de spălat curățit.

Prețuri ieftine.

Kellemen Márton

atelier de altare și statui de lemn.

Győr, Andrásy-utca 19 sz.

Lucrează altare în stil și străni, scaune de cuminecat, cristelnițe, icoane în relief,

tronul Mariei, și tot felul de

● ● statui sfinte. ● ●

Plan și proiect de preț trimit cu plăcere.

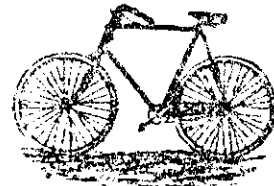
NEMECSEK VINCZE Szeged

Valéria-
tér (pala-
tul dr
Gold-
schmiedt)

Au **biciclete** cele mai bine sosit fabricate.

Mă rog a-mi visita depositul, este izvorul cel mai bun de cumpărat în părțile constitutive și **gumi**, email luciu și nielatură cu preț moderat, **mașini de cusut SNER** și mașini pentru măiestri. În atelierul meu mechanic fac tot felul de articli de bransa aceasta și anume: **puști**, mașini grăitoare, mașini de brodat, utensilii artistice pentru ingineri și medici, lucruri de arthopedie și de tehnica electrică, telegrafuri de casă și orice fel de transformări.

Se pot cere și solviri în rate.

In atențiunea proprietarilor de mașini agricole și mori!!

Mă angajez să fac tot felul de lucruri de măsur pentru mașini agricole și aranjări de mori, cu prețurile cele mai moderate.

Pentru lucruri în provincie mă duc ori unde în persoană.

Solicitând binevoitoarea încredere.

Sunt cu deosebită stimă:

KAMISITY SCH. JÁNOS,

măestru de mașini agricole și mori.

UJVIDÉK, Temerin utca 36.

